

UDRŽITELNÝ ROZVOJ ÚZEMÍ

KNIHA O TOM, CO JE TŘEBA ZNÁT O UDRŽITELNÉM ROZVOJI PŘI PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE ÚZEMÍ

V nakladatelství GRADA vyšla v únoru 2012 kniha **Udržitelný rozvoj území**, jejímiž autory jsou prof. Ing. arch. **Karel Maier**, CSc. s kolektivem. Čítá 256 stran a sestává z úvodu, předmluvy, jedenácti tematických kapitol, rejstříku pojmů a seznamu participujících autorů.

Dílo se zabývá udržitelným rozvojem území, jeho souvislostmi a zejména pak vztahy k územnímu plánování, regionálnímu rozvoji, životnímu prostředí, ekonomice a společnosti. Vysvětluje historický vznik a vývoj problematiky a její úzkou souvislost s vývojem společnosti lidí, jehož proměnnost v čase je stále rychlejší, včetně proměnnosti vnímání, způsobu užívání a vlivu na okolní prostředí. S proměnou společnosti se

tak mění i vnímání a sama náplň pojmu udržitelný rozvoj. Autoři zde upozorňují, že cílem publikace není dát návod, jak udržitelný rozvoj území realizovat, snaží se pouze problematiku přiblížit, seznámit čtenáře s jejími širokými souvislostmi, klady, zápory i úskalími.

Publikace neopomíjí žádný z důležitých faktorů, které do problematiky udržitelného rozvoje území vstupují. Vysvětluje pojem udržitelného rozvoje, ukazuje jeho odlišná pojetí v různých oborech lidské činnosti, uvádí jeho různé definice koncipované z různých pohledů, dává je do souvislosti s udržitelným rozvojem území, na který nabízí svůj vlastní názor. Zabývá se vztahem různorodosti a struktury systémů k jejich schopnosti

přizpůsobení a konkurence v měnícím se prostředí a upozorňuje na podobnost přírodních a společenských systémů. Charakterizuje pilíře udržitelného rozvoje. Upozorňuje na nezbytnost zohlednění specifik a využití předností každého území, stejně jako specifik a předností jedinců a lidského společenství a varuje před možnými následky potlačování přirozené rozdílnosti. Poukazuje na různé projevy nevyváženého stavu udržitelného rozvoje území, jejich možné příčiny i na možnosti nápravy, včetně využití tržních a jiných regulačních mechanismů. Hodnotí stav implementace udržitelného rozvoje v podmínkách ČR s důrazem na oblast územního plánování. Pro ilustraci jsou hojně využity vhodné příklady z praxe a důsledně jsou uváděny vlastní závěry k možným postupům a řešením udržitelného rozvoje území.

Co tedy lze v knize nalézt? Po jednotlivých kapitolách je možno velmi stručně a zjednodušeně obsah charakterizovat takto:

Kapitola **Úvod** vysvětluje, co je udržitelný rozvoj, uvádí jeho definice koncipované z různých pohledů, nabízí vlastní názor autora na jeho podstatu a připomíná důležitost vize a koncepce rozvoje území, jejího dodržování a uvádění v život.

Kapitola **Institucionální prostředí pro prosazování udržitelného rozvoje** ukazuje styčná místa právní úpravy územního plánování a udržitelného rozvoje zamýšlí se nad mírou jeho regulace a prosazování a uvádí příslušné nástroje na úrovni EU i ČR.

Kapitola **Hodnoty území** rozebírá z různých pohledů v obecné i konkrétní rovině hodnoty území ve vztahu k udržitelnému

rozvoji, popisuje jejich ekonomické a sociologické pojetí a uvádí příklady hodnot.

Kapitola **Únosnost prostředí** charakterizuje potenciál, kapacitu a únosnost území, ukazuje příklady jejího překročení a definuje možné „tvrdé“ (kvantifikovatelné) a „měkké“ (nekvantifikovatelné) prahy rozvoje území.

Kapitola **Krajina** se zabývá vlastnostmi krajiny, tj. krajinným rázem, ekologickou stabilitou a diverzitou, charakteristikami území a návrhem podmínek ochrany krajiny.

Kapitola **Sociální rozměr udržitelného rozvoje v území** se zabývá sociální soudržností, uvádí způsoby jejího hodnocení a její územní podmínky i možnosti vytváření těchto podmínek v územně plánovací dokumentaci a regionální politice.

Kapitola **Ekonomický rozměr udržitelného rozvoje** uvádí faktory udržitelného hospodářského rozvoje, naznačuje, jak lze kvantifikovat jeho míru a definuje jeho základní podmínky.

Kapitola **Regionální rozvoj a koordinace udržitelného rozvoje** se zabývá vztahem udržitelného a regionálního rozvoje, popisuje faktory regionálního rozvoje a možnosti jeho koordinace a regulace pomocí územně plánovací dokumentace.

Kapitola **Sledování a hodnocení udržitelného rozvoje území** uvádí kvalitativní a kvantitativní metody měření pomocí indikátorů jako nástroj sledování, popisu a hodnocení udržitelného rozvoje a ukazuje jejich užití v územně analytických podkladech.

Kapitola **Modelování v procesu plánování územního rozvoje** popisuje problémy a vývoj modelů plánování územního rozvoje a nástroje podpory tohoto plánování.

Kapitola **Participace jako nástroj udržitelného plánování a odstraňování disparit v území** popisuje možnosti a uvádí příklady participace v územním plánování a jejího uplatnění v územně analytických podkladech a územně plánovací dokumentaci.

Jak plyne z řečeného, kniha poskytuje široký přehled pro odbornou, ale i laickou veřejnost v dnes velmi diskutované oblasti. Dává podněty k dalšímu studiu problematiky a je možné její široké využití jak v pedagogické, tak i další odborné praxi. Témata popísaná v jednotlivých kapitolách jsou doložena vhodnými příklady, přínosným komentářem a uvedením možných obecných i konkrétních postupů řešení. Kniha je jak po odborné, tak i formální stránce zpracována na vysoké úrovni. Velmi komplikovaná problematika udržitelného rozvoje území je zde podána přehledně, srozumitelně a názorně. Zřejmě jsou hluboké multioborové znalosti autorů, které daná problematika zvláště vyžaduje.

Publikace je k dispozici v knihovně Ústavu územního rozvoje (Jakubské nám. 3, Brno) a je možné ji zakoupit v Univerzitním knihkupectví ČVUT (Technická 6, Praha 6), v knihkupectví Stavoprojekta (Kounicova 67, Brno), v sídle společnosti Grada Publishing (U Průhonu 22, Praha 7) nebo v internetovém obchodu GRADA (<http://www.grada.cz/katalog/>).

*Ing. arch. Jaroslav Tušer, CSc.
Ústav územního rozvoje*